

# НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

## Факультет цивільного захисту

(назва факультету/підрозділу)

## Кафедра організації та технічного забезпечення

## аварійно-рятувальних робіт

(назва кафедри)

## СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### Охорона праці в цивільній безпеці

(назва навчальної дисципліни)

### циклу вибіркової професійної підготовки

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою освітньо-професійною програмою

### Цивільний захист

(назва освітньої програми)

підготовки бакалавра

(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 263 «Цивільний захист»

(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою  
організації та технічного забезпечення  
аварійно-рятувальних робіт  
(назва кафедри)

на 2021- 2022 навчальний рік.

Протокол від «25» 08 2021 року № 1

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної  
дисципліни «Охорона праці в цивільній безпеці»

(назва навчальної дисципліни)

2021 рік

## Загальна інформація про дисципліну

### Анотація дисципліни

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці в цивільній безпеці» є формування у майбутніх фахівців необхідного рівня знань з питань охорони праці в органах та підрозділах ДСНС України.

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни сприяють розвитку професійного мислення здобувачів вищої освіти, надають можливість майбутньому фахівцю ознайомитись з нормативно-правовими документами в галузі охорони праці, що дозволить враховувати необхідність забезпечення безпечних умов праці та заходи захисту працівників ДСНС в умовах надзвичайних ситуацій.

Викладення дисципліни «Охорона праці в цивільній безпеці» полягає у наданні здобувачам вищої освіти усвідомлення відповідальності за особисту та колективну безпеку та здатностей для її оцінки і забезпечення на робочих місцях і у підрозділах під час майбутньої професійної діяльності на первинній посаді, а також формування та набуття компетентностей, знань, умінь та навичок, необхідних для здійснення їх професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій (аварій, пожеж тощо), які можуть привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарської діяльності.

### Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

|                                            |                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Загальна інформація                        | Рагімов Сергій Юсубович, викладач кафедри організації технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт, кандидат технічних наук, доцент    |
| Контактна інформація                       | м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет № 803                                                                                                  |
| E-mail                                     | ragimov@nuczu.edu.ua                                                                                                                         |
| Наукові інтереси                           | Охорона праці, пожежна безпека.                                                                                                              |
| Професійні здібності                       | Професійні знання і значний досвід роботи з організації професійної діяльності рятувальників, значний досвід науково-педагогічної діяльності |
| Наукова діяльність за освітнім компонентом | Інженерна техніка, системи забезпечення пожежної та техногенної безпеки, охорона праці                                                       |

### Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/time-table/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 803. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

**Мета вивчення дисципліни:** формування у майбутніх фахівців знань щодо стану і проблем охорони праці у галузі, відповідно до напрямку їх підготовки, складових і функціонування системи управління охороною праці та шляхів, методів і засобів забезпечення умов виробничого середовища і безпеки праці в цивільній безпеці згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами.

### Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників                             | Форма здобуття освіти |                        |
|-----------------------------------------------------|-----------------------|------------------------|
|                                                     | очна (денна)          | заочна (дистанційна)   |
| <b>Статус дисципліни</b>                            | вибіркова професійна  | обов'язкова професійна |
| <b>Рік підготовки</b>                               | 2021-2022             | 2021-2022              |
| <b>Семестр</b>                                      | 7-й                   | 8-й                    |
| <b>Обсяг дисципліни:</b>                            |                       |                        |
| - в кредитах ЄКТС                                   | 3                     | 3                      |
| - кількість модулів                                 | 2                     | 2                      |
| - загальна кількість годин                          | 90                    | 90                     |
| <b>Розподіл часу за навчальним планом:</b>          |                       |                        |
| - лекції (годин)                                    | 16                    | 10                     |
| - практичні заняття (годин)                         | 28                    | 2                      |
| - семінарські заняття (годин)                       | -                     | -                      |
| - лабораторні заняття (годин)                       | -                     | -                      |
| - курсовий проект (робота) (годин)                  | -                     | -                      |
| - інші види занять (годин)                          | -                     | -                      |
| - самостійна робота (годин)                         | 46                    | 78                     |
| - індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин) | -                     |                        |
| - підсумковий контроль (диференційний залік)        | залік у 7-му семестрі | залік у 8-му семестрі  |

### 3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є знання та уміння набуті здобувачами під час вивчення дисциплін: Будівлі і споруди та їх поведінка в умовах надзвичайних ситуацій, Природні та техногенні загрози, оцінювання небезпек, аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка, професійна підготовка рятувальника.

#### 4. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми Цивільний захист,

назва

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

| Дисциплінарні результати навчання                                                                                                                                              | ДРН   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Оцінювати відповідність правових, організаційних, технічних заходів по забезпеченню техногенної безпеки та безпеки праці вимогам законодавства під час професійної діяльності. | ДРН 1 |
| Визначати та аналізувати можливі загрози виникнення надзвичайної ситуації, аварії, нещасного випадку на виробництві та оцінювати можливі наслідки та ризики.                   | ДРН 2 |
| Аналізувати та оцінювати стан забезпечення цивільного захисту, техногенної та виробничої безпеки об'єктів, будівель, споруд, інженерних мереж.                                 | ДРН 3 |

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

| Очікувані компетентності з дисципліни                                                                                          | ДК   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.                                                                 | ДК 1 |
| Здатність приймати ефективні рішення, керувати роботою колективу під час професійної діяльності.                               | ДК 2 |
| Здатність до превентивного і оперативного (аварійного) планування, управління заходами безпеки професійної діяльності.         | ДК 3 |
| Здатність до застосування інноваційних підходів, сучасних методів, спрямованих на регулювання техногенної, виробничої безпеки. | ДК 4 |
| Здатність до створення і реалізації інноваційних продуктів і заходів у сфері професійної діяльності.                           | ДК 5 |
| Здатність оцінювати і корегувати рівень безпеки працюючих організації (підрозділу).                                            | ДК 6 |

#### Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

#### **МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЦИВІЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ**

**Тема 1.1** Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ, її складові та функціонування.

Керівні документи, що визначають порядок організації управління охороною

праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.

Обов'язки працівників органів та підрозділах ОРС ЦЗ з охорони праці.

**Тема 1.2** Порядок проведення навчання та перевірка знань в органах з питань охорони праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ

Загальні принципи навчання з охорони праці.

Порядок навчання працівників з охорони праці під час прийняття на роботу і в процесі роботи в підрозділах ДСНС.

**Тема 1.3** Забезпечення безпечних умов праці в органах і підрозділах ОРС ЦЗ.

Перевірка службових приміщень щодо їх відповідності їх правилам безпеки праці.

**Тема 1.4** Вимоги безпеки праці до службових приміщень і споруд.

Набуття і вдосконалення умінь та навичок практичного застосування теоретичних знань щодо вимог безпеки праці.

Вимоги безпеки праці до службових приміщень та споруд підрозділів ЦЗ.

Вимоги правил праці до службових приміщень типової ДПРЧ.

## **МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЦИВІЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ**

**Тема 1.5** Вимоги безпеки праці до пожежного, аварійно-рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту

Нормативні документи, що регламентують організацію роботи з питань безпеки праці.

Вимоги безпеки праці до пожежного, аварійно-рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту.

Практичне застосування теоретичних знань щодо формування готовності до дій за призначенням.

**Тема 1.6** Вимоги безпеки праці під час несення служби та гасіння пожеж.

Нормативні документи, що регламентують організацію роботи з питань безпеки праці.

Вимоги безпеки праці до під час несення служби та гасіння пожеж.

Вимоги правил праці під час несення служби та гасіння пожеж.

**Тема 1.7** Вимоги безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Нормативні документи, що регламентують організацію роботи з питань безпеки праці.

Вимоги безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Вимоги правил безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

**Тема 1.8** Розслідування та ведення обліку нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.

Перелік керівних документів, які визначають розслідування та ведення обліку нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.

Звітність про нещасні випадки та аналізом їх причин.

Розслідування нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.

**Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:**

| Назви модулів і тем                                                                                                 | Очна (денна) форма |              |                                 |                                        |                   |                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|--------------|---------------------------------|----------------------------------------|-------------------|----------------------------|
|                                                                                                                     | Кількість годин    |              |                                 |                                        |                   |                            |
|                                                                                                                     | усього             | у тому числі |                                 |                                        |                   |                            |
|                                                                                                                     |                    | лекції       | практичні (семінарські) заняття | Лабораторні заняття (інші види занять) | самостійна робота | модульна контрольна робота |
| 7- й семестр                                                                                                        |                    |              |                                 |                                        |                   |                            |
| МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЦИВІЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ                                          |                    |              |                                 |                                        |                   |                            |
| 1.1. Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ, її складові та функціонування               |                    | 2            | 4                               | -                                      | 6                 | -                          |
| 1.2 Порядок проведення навчання та перевірка знань в органах з питань охорони праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ |                    | 2            | 4                               | -                                      | 6                 | -                          |
| 1.3 Забезпечення безпечних умов праці в органах і підрозділах ОРС ЦЗ                                                |                    | 2            | 4                               | -                                      | 6                 | -                          |
| 1.4 Вимоги безпеки праці до службових приміщень і споруд.                                                           |                    | 2            | 2                               | -                                      | 6                 | 1                          |
| Разом за модулем 1                                                                                                  |                    | 8            | 14                              | -                                      | 24                | 1                          |
| МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЦИВІЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ.                                              |                    |              |                                 |                                        |                   |                            |
| 2.1. Вимоги безпеки праці до                                                                                        |                    | 2            | 4                               | -                                      | 5                 | -                          |

|                                                                                                                |  |           |           |          |           |          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------|-----------|----------|-----------|----------|
| пожежного, аварійно-рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту |  |           |           |          |           |          |
| 2.2. Вимоги безпеки праці під час несення служби та гасіння пожеж                                              |  | 2         | 4         | -        | 5         | -        |
| 2.3. Вимоги безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт                  |  | 2         | 4         | -        | 6         | -        |
| 2.4. Розслідування та ведення обліку нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ                         |  | 2         | 2         | -        | 6         | 1        |
| <b>Разом за модулем 2</b>                                                                                      |  | <b>8</b>  | <b>14</b> | <b>-</b> | <b>22</b> | <b>1</b> |
| <b>Разом</b>                                                                                                   |  | <b>16</b> | <b>28</b> | <b>-</b> | <b>46</b> | <b>2</b> |

| Назви модулів і тем                                                                                                 | Заочна (дистанційна) |              |                                 |                                        |                   |                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|--------------|---------------------------------|----------------------------------------|-------------------|----------------------------|
|                                                                                                                     | Кількість годин      |              |                                 |                                        |                   |                            |
|                                                                                                                     | усього               | у тому числі |                                 |                                        |                   |                            |
|                                                                                                                     |                      | лекції       | практичні (семінарські) заняття | Лабораторні заняття (інші види занять) | самостійна робота | модульна контрольна робота |
| 7- й семестр                                                                                                        |                      |              |                                 |                                        |                   |                            |
| МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЦИВІЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ                                          |                      |              |                                 |                                        |                   |                            |
| 1.1. Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ, її складові та функціонування               |                      | 2            | -                               | -                                      | 10                | -                          |
| 1.2 Порядок проведення навчання та перевірка знань в органах з питань охорони праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ |                      | 2            | -                               | -                                      | 10                | -                          |
| 1.3 Забезпечення безпечних умов праці в органах і підрозділах ОРС ЦЗ                                                |                      | 2            | -                               | -                                      | 10                | -                          |
| 1.4 Вимоги безпеки праці до службових приміщень і споруд.                                                           |                      |              | 2                               | -                                      | 8                 | -                          |
| Разом за модулем 1                                                                                                  |                      | 6            | 2                               | -                                      | 38                | -                          |
| МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ЦИВІЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ.                                              |                      |              |                                 |                                        |                   |                            |
| 2.1. Вимоги безпеки праці до пожежного,                                                                             |                      | 2            | -                               | -                                      | 10                | -                          |



|                                                                                                     |  |           |          |   |           |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------|----------|---|-----------|---|
| аварійно-рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту |  |           |          |   |           |   |
| 2.2. Вимоги безпеки праці під час несення служби та гасіння пожеж                                   |  | 2         | -        | - | 10        | - |
| 2.3. Вимоги безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт       |  |           | -        | - | 10        | - |
| 2.4. Розслідування та ведення обліку нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ              |  |           | -        | - | 10        | - |
| <b>Разом за модулем 2</b>                                                                           |  | <b>4</b>  | -        | - | <b>40</b> | - |
| <b>Разом</b>                                                                                        |  | <b>10</b> | <b>2</b> | - | <b>78</b> | - |

### Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми                                                                                                                              | Кількість годин |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1.    | Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ, її складові та функціонування.                                       | 2               |
| 2.    | Порядок проведення навчання та перевірка знань в органах з питань охорони праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.                        | 2               |
| 3.    | Забезпечення безпечних умов праці в органах і підрозділах ОРС ЦЗ.                                                                       | 2               |
| 4.    | Вимоги безпеки праці до службових приміщень та споруд.                                                                                  | 2               |
| 5.    | Вимоги безпеки праці до оперативного автотранспорту.                                                                                    | 2               |
| 6.    | Заходи безпеки праці під час технічного обслуговування пожежної та аварійно-рятувальної техніки.                                        | 2               |
| 7.    | Вимоги безпеки праці до пожежного, аварійно-рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту. | 4               |
| 8.    | Організація проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання.                                                       | 4               |
| 9.    | Вимоги безпеки праці під час несення служби та гасіння пожеж.                                                                           | 2               |
| 10.   | Вимоги безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.                                               | 2               |
| 11.   | Розслідування та ведення обліку нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.                                                      | 4               |
|       | Разом                                                                                                                                   | 28              |

### Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

**Тема 1.1:** Система управління охороною праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ, її складові та функціонування.

Призначення особи начальницького складу відповідальної за забезпечення справного стану та безпечної експлуатації.

Порядок проведення перевірки знань з електробезпеки.

**Тема 1.2.** Порядок проведення навчання та перевірка знань з питань охорони праці в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.

Розроблений та затверджений перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з питань охорони праці.

Навчання з питань охорони праці.

Навчання з електробезпеки.

Допуск до виконання службових обов'язків.

**Тема 1.3.** Забезпечення безпечних умов праці в органах та підрозділах ОРС

ЦЗ.

Планування роботи.

Інструктажі з охорони праці.

Проведення адміністративно – громадського контролю.

Перевірки з питань охорони праці

Розробка інструкції з охорони праці.

**Тема 1.4.** Вимоги безпеки праці до службових приміщень і споруд.

Вимоги безпеки праці до пожежного депо.

Вимоги безпеки праці до караульного приміщення.

Вимоги безпеки праці до посту технічного обслуговування пожежних автомобілів.

Вимоги безпеки праці до пункту зв'язку пожежно – рятувального підрозділу (окремого поста).

Вимоги безпеки праці до навчальних башт.

Вимоги безпеки праці до пожежних полігонів, вогневих смуг психологічної підготовки та 100-метрових смуг з перешкодами.

**Тема 1.5.** Вимоги безпеки праці до оперативного автотранспорту.

Вимоги безпеки праці до пожежних автомобілів та мотопомп.

Вимоги безпеки праці до пожежних автодрабин.

Вимоги безпеки праці до пожежних автомобілів спеціального призначення

Вимоги безпеки праці до пожежних димовисмоктувачів.

**Тема 1.6.** Заходи безпеки праці під час технічного обслуговування пожежної та аварійно рятувальної техніки.

Заходи безпеки при проведенні технічного обслуговування пожежних автомобілів.

Заходи безпеки при діагностуванні технічного стану пожежних автомобілів.

Заходи безпеки при ТО-1, ТО-2, сезонному обслуговуванні.

Заходи безпеки при заступанні на чергування, при проведенні навчань, занять, на пожежі, після роботи на пожежі пожежних автомобілів.

Заходи безпеки під час заправки пально-мастильними матеріалами, вогнегасними речовинами

**Тема 1.7.** Вимоги безпеки праці до пожежного, аварійно – рятувального обладнання та оснащення, приладів, пристроїв, засобів індивідуального захисту.

Вимоги безпеки праці до пневмо-, гідро інструменту.

Вимоги безпеки праці до пневмокомпресорів.

Вимоги безпеки праці до електрозахисних засобів.

Вимоги безпеки праці до аварійно - рятувального ручного механізованого інструменту.

Вимоги безпеки праці до ручних пожежних драбин.

Вимоги безпеки праці до рятувальних мотузок.

Вимоги безпеки праці до засобів індивідуального захисту рятувальників.

**Тема 1.8.** Організація проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання.

Порядок проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання.

Періодичність проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання.

Складання відповідної документації після проведення випробування пожежного і аварійно-рятувального обладнання.

**Тема 1.9.** Вимоги безпеки праці під час несення служби та гасіння пожеж. Безпека праці під час збору, виїзду, прямування на пожежу (аварію, стихійне лихо, заняття) і повернення до підрозділу.

Безпека праці під час проведення розвідки зони НС.

Безпека праці під час оперативного розгортання.

Безпека праці під час рятування людей і само рятування.

Безпека праці під час розбирання будівельних конструкцій та при прокладанні, прибиранні, обслуговуванні та ремонті пожежних рукавів.

**Тема 1.10.** Вимоги безпеки праці під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Безпека праці під час проведення рятувальних робіт на водних об'єктах.

Безпека праці під час проведення робіт з демеркурізації.

Безпека праці під час проведення робіт з отрутохімікатами та пестицидами.

Безпека праці під час проведення робіт при повенях та підтопленнях.

Безпека праці під час проведення рятувальних робіт при дорожньо-транспортних пригодах.

Безпека праці під час експлуатації посудин, що працюють під тиском.

Безпека праці під час проведення рятувальних робіт в зонах радіаційного та хімічного забруднення.

Безпека праці під час виконання задач з очистки місцевості від вибухових речовин, матеріалів, боєприпасів.

**Тема 1.11.** Розслідування та ведення обліку нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.

Порядок розслідування нещасних випадків в органах та підрозділах ОРС ЦЗ.

Створення комісії по розслідуванні нещасних випадків її обов'язки та порядок розслідування.

Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин.

Звітність і інформація про нещасні випадки, аналіз їхніх причин.

Розслідування й облік хронічних професійних захворювань і отруєнь.

Розслідування та облік аварій.

## **Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти**

### **Засоби оцінювання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, модульні контрольні роботи.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

### **Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами**

| За 100-бальною шкалою,<br>що використовується в<br>НУЦЗ України | За рейтинговою<br>шкалою (ЄКТС) | За 4-бальною шкалою |
|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------|---------------------|
| 90–100                                                          | A                               | відмінно            |
| 80–89                                                           | B                               | добре               |
| 65–79                                                           | C                               |                     |
| 55–64                                                           | D                               | задовільно          |
| 50–54                                                           | E                               |                     |
| 35–49                                                           | FX                              | незадовільно        |
| 0–34                                                            | F                               |                     |

### **Критерії оцінювання**

#### **Форми поточного та підсумкового контролю**

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, а також виконання модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

**Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни**

| Види навчальних занять                               |                                                                               | Кількість навчальних занять | Максимальний бал за вид навчального заняття | Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять |
|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|---------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| 7-й семестр (8-й семестр – заочна форма)             |                                                                               |                             |                                             |                                                                 |
| <b>I. Поточний контроль</b>                          |                                                                               |                             |                                             |                                                                 |
| Модуль 1                                             | лекції                                                                        | 8                           | -                                           | -                                                               |
|                                                      | семінарські заняття                                                           | -                           | -                                           | -                                                               |
|                                                      | практичні заняття*                                                            | 7                           | 2                                           | 14                                                              |
|                                                      | лабораторні заняття                                                           | -                           | -                                           | -                                                               |
|                                                      | за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)* | -                           | 21                                          | 21                                                              |
| Разом за модуль 1                                    |                                                                               |                             |                                             | 35                                                              |
| Модуль 2                                             | лекції                                                                        | 6                           | -                                           | -                                                               |
|                                                      | семінарські заняття                                                           | -                           | -                                           | -                                                               |
|                                                      | практичні заняття*                                                            | 7                           | 2                                           | 14                                                              |
|                                                      | лабораторні заняття                                                           | -                           | -                                           | -                                                               |
|                                                      | за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)* | -                           | 21                                          | 21                                                              |
| Разом за модуль 2                                    |                                                                               |                             |                                             | 35                                                              |
| Разом за поточний контроль                           |                                                                               |                             |                                             | 70                                                              |
| <b>II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)</b> |                                                                               |                             |                                             | -                                                               |
| <b>Підсумковий контроль (залік)</b>                  |                                                                               |                             |                                             | 30                                                              |
| <b>Сума балів за дисципліну</b>                      |                                                                               |                             |                                             | 100                                                             |

### **Поточний контроль.**

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті:

Для здобувачів денної форми навчання:

Для оцінювання рівня відповідей здобувачів під час письмового опитування за темами модуля 1 та модуля 2 використовуються наступні критерії оцінювання:

- при повній відповіді на два питання – 2 бали;
- при неповній відповіді на два питання – 1 бал;
- при повній відповіді на одне питання – 1 бали;

Модульна контрольна робота для здобувачів денної форми навчання проводиться письмово шляхом відповіді на два питання, які розміщені в білеті та передбачає наступні критерії оцінювання:

- при повній відповіді на два питання – 8 балів;
- при неповній відповіді на два питання – 4 балів;
- при повній відповіді на одне питання – 4 балів;
- при неповній відповіді на одне питання – 2 бала.

Модульна контрольна робота для здобувачів заочної форми навчання проводиться письмово шляхом відповіді на два питання, які розміщені в білеті та передбачає наступні критерії оцінювання:

- при повній відповіді на два питання – 50 балів;
- при неповній відповіді на перше питання і повній відповіді на друге питання – 35 балів;
- при неповній відповіді на два питання – 30 балів;
- при повній відповіді на одне питання – 30 балів;
- при неповній відповіді на одне питання – 20 балів.

### **Індивідуальні завдання.**

Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

### **Підсумковий контроль.**

Критерії оцінювання знань здобувачів на заліку:

Підсумок за залік здобувачам денної форми навчання у 7-му семестрі виставляється за результатами поточних контролів та модульних контрольних робіт, який оцінюється за наступними критеріями:

- при повній відповіді на три питання – 30 балів;
- при неповній відповіді на одне питання і повній відповіді на два питання – 25 балів;
- при неповній відповіді на два питання і повній відповіді на одне питання – 15 балів;
- при неповній відповіді на три питання – 5 балів;
- при неповній відповіді на два питання – 3 бали;

Підсумок за залік здобувачам заочної форми навчання у 8-му семестрі виставляється за результатами модульних контрольних робіт та складеного заліку, який оцінюється за наступними критеріями:

- при повній відповіді на три питання – 40 балів;
- при неповній відповіді на одне питання і повній відповіді на два питання – 30 балів;

- при неповній відповіді на два питання і повній відповіді на одне питання – 25 балів;
- при неповній відповіді на три питання – 20 балів;
- при неповній відповіді на два питання – 10 балів;
- при неповній відповіді на одне питання – 5 балів.

#### Перелік теоретичних питань модульних контрольних робіт:

1. З яких законів та нормативно-правових актів складається законодавство про охорону праці?
2. Міжнародні зобов'язання України з питань охорони праці.
3. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці.
4. Органи державного управління охороною праці та їх повноваження.
5. Права професійних спілок та уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці під час здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про охорону праці.
6. Заходи з охорони праці державних та регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища та інших регіональних програм.
7. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
8. Права працівників на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
9. Особливості праці жінок, інвалідів, молоді.
10. Сфера дії Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.
11. Підстави для проведення розслідування нещасних випадків та професійних захворювань, які сталися з працівниками.
12. Які нещасні випадки визнаються пов'язаними з виробництвом?
13. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування.
14. Дозвільна система для виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.
15. Обов'язки роботодавця з управління охороною праці на підприємстві.
16. Порядок утворення служб охорони праці на підприємстві. Права та обов'язки посадових осіб служб охорони праці.
17. Документація системи управління охороною праці.
18. Види та періодичність проведення навчання та інструктажів з питань охорони праці.
19. Здійснення контролю за додержанням вимог нормативних актів з охорони праці на підприємстві.
20. Фінансування охорони праці на підприємстві.
21. Функціонування комісії з питань охорони праці підприємства.
22. Атестація робочих місць за умовами праці та основна мета її проведення?
23. Закон та нормативно – правові акти, які регулюють проведення атестації робочих місць за умовами праці.



24. Хто організовує та проводить атестацію робочих місць за умовами праці? Періодичність її проведення.
25. Випадки, у яких атестація робочих місць за умовами праці проводиться позачергово.
26. Для чого використовуються результати атестації робочих місць за умовами праці?
27. Порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки (ст.9 ЗУОПН);
28. Порядок будівництва (реконструкції) об'єктів підвищеної небезпеки (ст.12 ЗУОПН);
29. Відшкодування шкоди, заподіяної аварією на об'єктах підвищеної небезпеки (ст.16 ЗУОПН);
30. Категорії аварій на виробництві. (п.100 Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. (ПКМУ № 1232);
31. Обов'язок роботодавця при аваріях першої та другої категорій (п.102, 103 ПКМУ № 1232);
32. Обов'язок роботодавця у разі проведення технічного огляду та/або експертного обстеження машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (п.4 ПКМУ № 687);
33. Класифікація вибухонебезпечних зон, згідно з якою виконується вибір і розміщення електроустановок (п.4.5 НПАОП 40.1-1.32-01)
34. Яким чином здійснюється контроль за складом горючих газів у повітрі приміщень категорії А?
35. Яким чином має відбуватися вмикання аварійних вентиляторів в приміщенні категорії А?
36. Вимоги застосування до обладнання приміщень категорії А?
37. Газонебезпечні місця: їх перелік та характеристика.
38. Газонебезпечні роботи: їх перелік та характеристика.
39. Групи розподілу газонебезпечних місць залежно від характеру та ступеня забрудненості повітря шкідливими речовинами?
40. Характеристика газонебезпечних місць I-IV груп
41. Законодавство з питань пожежної безпеки.
42. Основні причини пожеж.
43. Загальні вимоги пожежної безпеки до утримання будівель, приміщень та споруд.
44. Обов'язки керівників та інших посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки підприємств.
45. Вимоги правил щодо експлуатації вогнегасників, їх розміщення вогнегасників. Порядок утримання на підприємстві засобів пожежогасіння.
46. Відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки.
47. Дії персоналу при виявленні на території підприємства об'єктів задимлення, загорання або пожежі.
48. Обов'язки особи, відповідальної за електрогосподарство.
49. Вимоги до електротехнічних працівників.
50. Допуск до самостійної роботи електротехнічного працівника.

51. Класифікація електрозахисних засобів.
52. Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках.
53. Організаційні та технічні заходи, що забезпечують безпеку робіт у діючих електроустановках.
54. Небезпечні шляхи проходження електричного струму через тіло людини.
55. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження людини електричним струмом.
56. Основні вимоги безпеки праці під час роботи на персональних комп'ютерах.
57. Категорії робітників, які повинні проходити попередні та періодичні медичні огляди
58. Професійний добір працівників підприємств: порядок та періодичність. Професії, які підлягають обов'язковому професійному добору.
59. Вимоги проведення розслідування професійних захворювань і отруєнь.
60. Засоби індивідуального захисту, якими забезпечуються робітники на підприємствах.
61. Визначення поняття гігієна праці. Шкідливий та небезпечні фактори виробничого середовища, важкість та напруженість трудового процесу відповідно до Гігієнічної класифікації, безпечні умови праці.
62. Порядок дії роботодавця у разі виникнення у працівника підозри на професійне захворювання.
63. Загальні принципи надання домедичної допомоги.
64. Класифікація кровотеч.
65. Домедична допомога при кровотечах.
66. Етапи серцево-легеневої реанімації.
67. Ознаки смерті та життя.
68. План ліквідації аварій: періодичність розробки, порядок погодження і затвердження.
69. Порядок розроблення декларації безпеки. Вимоги щодо складання плану локалізації і ліквідації аварій.
70. Вибір засобів контролю і протиаварійного захисту.
71. Попередження аварійних ситуацій, дії працівників підприємства в умовах аварійних ситуацій.

Перелік теоретичних питань для підготовки до заліку у 7-му семестрі:

1. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Міжнародна організація праці. Основні положення Женевських конвенцій.
2. Методичні положення ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки. Визначення.
3. Основні етапи аналізу НС та прогнозування їхніх наслідків. Опис явищ, що прогножуються, перелік вихідних даних.

4. Способи виявлення потенційно небезпечних зон з імовірними джерелами НС. Зонування територій за ступенем небезпеки. Вимоги до засобів індивідуального захисту.
5. Особливості охорони праці при виконанні робіт у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, поводження з радіоактивними відходами та вибуховими матеріалами промислового та військового призначення, рятувальної справи, техногенної, пожежної і промислової безпеки тощо.
6. Забезпечення своєчасного проведення заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям у процесі робіт у сфері цивільного захисту.
7. Державний нагляд та контроль за станом охорони праці у сфері професійної діяльності. Сектор з охорони праці ДСНС.
8. Впровадження і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Перевірки і коригувальні дії. Організаційна та функціональна структури СУОП.
9. Ефективність функціональної структури СУОП. Нормативно-методичні документи із створення і управління діяльністю спеціалізованих служб та функціональних підсистем Єдиної державної системи цивільного захисту.
10. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці.
11. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці.
12. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.
13. Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру.
14. Особливості планування дій щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на та пом'якшення їхніх наслідків.
15. Вимоги до складання та змісту аналітичної і оперативної частини плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій.
16. Методика планування заходів із фізичного, функціонального, та комбінованого захисту персоналу, а також ліквідації наслідків НС, на основі прогнозу варіантів (сценаріїв) розвитку обстановки, аналізу власних та ресурсів третіх сторін щодо реагування на НС та ліквідації їхніх наслідків з урахуванням режиму функціонування системи.
17. Плануючі документи з теоретичного і практичного навчання персоналу до дій у НС, організація і проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з відпрацювання заходів за планами реагування на НС, локалізації та ліквідації аварій.
18. Здійснення організації та проведення роботи щодо забезпечення безпеки праці у структурних підрозділах ДСНС.
19. Порядок розробки проектної документації на реконструкцію, модернізацію (будівництво) згідно вимог охорони праці: складові проектної документації для будівництва об'єктів. нормативно-правові акти з питань

експертизи проектів, узгодження, експертиза та затвердження проектної документації на реконструкцію, модернізацію (будівництво) згідно вимог охорони праці.

20. Експертиза виробничих процесів та обладнання: положення про порядок проведення експертизи проектної документації на виготовлення засобів виробництва, перелік робіт підвищеної небезпеки.

21. Порядок отримання дозволів на експлуатацію обладнання підвищеної небезпеки та розробки декларацій з урахуванням вимог Постанови Кабміну України № 1107 від 26.10.2011р. Вимоги до переліку та змісту документації, що надається в експертні організації. Оформлення експертних висновків на відповідність об'єкту дослідження вимогам охорони праці.

22. Загальні положення Наказу МНС України № 312 від 07.05.2007 року «Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України».

23. Загальні вимоги з охорони праці. Організація роботи щодо забезпечення безпеки праці в ДСНС згідно з Законом України «Про охорону праці».

24. Організація та проведення роботи щодо забезпечення безпеки праці у структурних підрозділах ДСНСУ.

25. Структура та чисельність служби з охорони праці органів і підрозділів ДСНС.

26. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників відповідно до вимог Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15.

27. Порядок розслідування, ведення обліку нещасних випадків, які сталися в органах і підрозділах ДСНС.

28. Вступний інструктаж з питань охорони праці.

29. Первинний інструктаж на робочому місці.

30. Повторний інструктаж на робочому місці: індивідуальний, з групою працівників, з усіма працівниками.

31. Позаплановий інструктаж: індивідуальний, з групою працівників.

32. Цільовий інструктаж.

33. Журнали реєстрації інструктажів з питань охорони праці. Перевірка знань працівників з питань охорони праці.

34. Діяльність відповідального за дотриманням вимог безпеки праці.

35. Безпека проведення розвідки надзвичайної ситуації.

36. Безпека проведення оперативного розгортання.

37. Безпека проведення оперативних дій з ліквідування надзвичайних ситуацій.

38. Забезпечення, в разі необхідності, медичного обслуговування особового складу.

39. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

40. Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь у сфері професійної діяльності.

41. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань.
42. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.
43. Розслідування та облік аварій.
44. Розслідування інцидентів та невідповідностей.
45. Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування.

### **РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**

1. Конституція України. Основний закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (поточна редакція – 30.09.2016) – zakon4.rada.gov.ua.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (поточна редакція – 05.10.2016) – zakon2.rada.gov.ua.
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII (поточна редакція – 05.10.2016) – zakon5.rada.gov.ua.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII (поточна редакція – 01.01.2016) – zakon5.rada.gov.ua.
5. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII (поточна редакція – 28.12.2015) – zakon5.rada.gov.ua.
6. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII (поточна редакція – 01.01.2016) – zakon2.rada.gov.ua.
7. Беликов А.С. Охрана труда в строительстве // А.С. Беликов, В.В. Сафонов, П.Н. Нажа. В.Г. Чалій, Н.Ю. Шліков, В.А. Шоломов, С.Ю. Рагимов // Учебник; Киев, Основа. – 2014.
8. Исследования термодинамической напряженности на рабочих местах при воздействии высоких температур / Беликов А.С., Рагимов С.Ю., Стрежекуров Э.Н., Собина В.А., Дубинин Д.П., Шоломов В.А. / Монография. – НУЦЗУ. – Харьков. – 2016. – 165 с.
9. Обеспечение безопасности жизнедеятельности на рабочих местах с повышенным тепловым излучением / Беликов А.С., Рагимов С.Ю., Петренко А.О., Шоломов В.А., Удянський Н.Н., Соколов Д.Л., Шаранова Ю.Г. // Монография. – НУЦЗУ. – Харьков. – 2016. – 170 с.
10. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / за ред. Г.П. Демиденко. – К.: НТУУ «КПІ», 2008. – 300 с.
11. Зацарний В.В., Праховнік Н.А., Землянська О.В., Зацарна О.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник – К.: НТУУ «КПІ» ІЕЕ, 2016. – електронне видання. /<http://ela.kpi.ua/kandle/123456789/18263/>
12. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / за ред. Є. П. Желібо. 6-е вид. –К.: "Каравела", 2009. – 344 с.
13. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський

- М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін]. – К.: Основа, 2011. – 474 с.
14. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін. Охорона праці та промислова безпека: навч. посіб. – К.: Лібра, 2010. – 559 с.
  15. ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.
  16. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
  17. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці, затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008р.
  18. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
  19. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
  20. Директива 2004/108/ЕС «Електромагнітна сумісність» / Directive 2004/108/EC «Electromagnetic compatibility Directive - Directive EMC».
  21. Директива 2014/35/ЕС «Низьковольтне обладнання» / Directive 2006/95/EC «Low Voltage Directive» - (LVD)

### *Інформаційні ресурси*

22. <http://www.dnopr.kiev.ua> – Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
23. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
24. <http://www.mns.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
25. <http://www.social.org.ua> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
26. <http://base.safework.ru/iloenc> – Енциклопедія по охорані та безпеці праці МОТ.
27. <http://base.safework.ru/safework> – Библиотека безопасного труда МОТ.
28. <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
29. <http://www.orcb.kpi.ua> – інформаційні ресурси кафедри ОПЦБ ІЕЕ НТУУ «КПІ» ім. Ігоря Сікорського.

Розробник(и):

Викладач кафедри організації  
технічного забезпечення  
аварійно-рятувальних робіт  
к.т.н., доцент

(підпис)

Сергій РАГІМОВ

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)